

пунктів Волинської губернії. Основним фактором для розміщення нових залізниць в даний період був економічний. Іншим важливим фактором був стратегічний.

Список використаних джерел:

1. Кірта Г. М., Пшінько О. М., Агієнко І. В. Залізници України. Історичний нарис. Дніпропетровськ : Арт-Прес, 2001. 328 с.
2. Львівська залізниця. Історія і сучасність / Гранкін П. Е., Лазечко П. В., Сьомочкін І. В., Шрамко Г. І. Львів : Центр Європи, 1996. 175 с.
3. Соловьева А. М. Железнодорожный транспорт России во второй половине XIX в. М. : Наука, 1975. 309 с.
4. Карта Юго-Западных железных дорог.1899 год. *Karty.by* : веб-сайт. URL: http://www.karty.by/wp-content/uploads/2011/10/railway_jugo_zapad_1899.jpg (дата звернення: 12.03.2020).
5. Залізнична станція Волочиск. Історія та розвиток. *Volochisk.info* : веб-сайт. URL: http://www.volochisk.info/pro_misto/zaliznycya.php (дата звернення: 12.03.2020).
6. Прищепя О. П. Міста Волині у другій пол. XIX – на початку XX ст. Рівне : ПП ДМ, 2010. 287 с.
7. Перша колія: до 150-річчя Львівської залізниці / Томін Ю. С., Романишин Ю. О., Коритко Р. Ф., Паращак І. М. Львів : ЗУКЦ, С. 54-62.
8. Андреев П. Н. Иллюстрированный путеводитель по Юго-Западным казенным железным дорогам. К. : Тип. С. В. Кульженко, Ново-Елисава., № 4 с. д. 1898. 594 с.

Сухарь І.А.

студентка,

Київський університет імені Бориса Грінченка

НАЙСПРИЯТЛИВІШИЙ ВІК УКЛАДАННЯ ШЛЮБУ В СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ ЄВРОПІ

Шлюбний вік офіційно встановлений церквою складав 12 років для дівчаток, і 14 для хлопчиків. Але вік міг коливатися в залежності від соціальної верстви чи регіону в якому проживали люди.

У кожній країні існували різні бачення, щодо сприятливого віку для укладання шлюбу. Наприклад, у Греції ідеальним віком для створення

сім'ї вважалось 18 років, як для чоловіка так і для жінки. Проте, ще античний поет Евріпід стверджував: «Великое зло связывать двух людей одного возраста, ибо мужчина сохраняет свою силу значительно дольше, а расцвет женской юности проходит быстрее». З цього твердження можна зробити припущення, що в чоловіка було більше часу для самореалізації ніж у жінки [1, с. 164]. Але Греція була також не винятком, щодо ранніх шлюбів. Траплялися випадки, коли наречена була настільки юна, що в день весілля їй доводилось спалювати свої іграшки. Цей весільний обряд описує Е. Вардиман у книзі «Женщина в древнем мире» [2, с. 78] Автор стверджував, що на Сході, порівнюючи із Заходом ніякого мінімального або рекомендованого середнього віку для створення сім'ї не існувало. Жителі східних країн тільки вважали, що дівчину потрібно віддавати заміж якомога раніше.

Особливо специфічним було уявлення про шлюб у каролінгський період. Моногамний шлюб не був тоді загальноприйнятий. Протиставлення подружніх відносин, що реалізуються в рамках церковного союзу і поза ними, ще не стало звичайним. До цього часу в Франції існували дві матримоніальні (шлюбні) традиції пізньоантична та давньогерманська. Жодна з них не виключала одночасного існування двох-трьох видів подружніх союзів. Вони відрізнялися за своєю престижністю, але жоден із них не мав нічого спільного з моногамним християнським шлюбом.

На формування шлюбної моделі у Франції за часів правління Каролінгів активно впливала церква. Вона була противником ранніх шлюбних відносин. У XI-XIII ст. дівчат видавали заміж у 12-13 років, і до XV ст. середній шлюбний вік у цій країні збільшився всього лише до 15 років. Але на нашу думку, однією із важливих ознак, яка дозволяла жінці вступати в шлюб, була здатність до народження дітей. Також церква була проти шлюбів між родичами або між людьми, що перебувають у кровній спорідненості, тобто між хрещеними. У результаті дотримання цих правил, знайти дружину монарху було не так вже й легко; це складне становище, до речі, було однією з причин одруження французького короля Генріха I в 1051 році на Анні Ярославні з далекого Києва [2, с. 76].

Також варто пригадати, що вік шлюбу залежав не лише від регіону, а й від економічного становища родин. Очевидно, що неофіційні шлюби в середовищі знаті могли передувати офіційним. Відповідно шлюбний вік і початок дітородного періоду ще більш знижувалися. Досліджуючи та

аналізуючи шлюбний вік у багатих та бідних колах можна зробити висновок, що він помітно відрізнявся.

У праці російської дослідниці Т.Б. Рябової «Женщина в истории Западноевропейского Средневековья», можна простежити, що за традицією у середовищі знаті заручали дітей і навіть немовлят. Загалом хоча такі ранні шлюби були заборонені, але церква під тиском знаті іноді їх допускала. На це були свої політичні та економічні причини. Очевидно, що з династіями сильніших держав правителі слабших мали на меті піднести себе на їх рівень, знайти союзників та отримати надійну підтримку. А сильніші через шлюби намагалися себе забезпечити від агресивності сусідів та певною мірою контролювати події, а також впливати на їх політику.

Жінки з вищих верств суспільства виходили заміж у більш ранньому віці, ніж з нижчих. Різниця у віці між подружжям у них була більшою. Жінки, що були змушені мігрувати в пошуках роботи, як правило, вступали в шлюб пізніше і з близькими за віком партнерами. У повторних шлюбах, які становили в середньому близько однієї п'ятої шлюбів в країнах Європи того часу, чітко проявляється гендерна диференціація: вдівці укладали такі шлюби набагато частіше і з більш коротким інтервалом, ніж вдови. Це частково пояснюється, із одного боку, небажанням багатьох вдів знову втрачати здобуту свободу, а з іншого – непривабливістю бідних вдів, особливо немолодих, як шлюбних партнерок.

Щодо найбідніших верств, то укладення шлюбу відкладали на більш пізній час (25-27 років), коли жінка могла сама заробити на придане, що було не таким вже рідкісним явищем. Про шлюби з великою різницею згадує К. Клапиш-Зубер. Вона зазначає, що для знаті, і для городян, була значна вікова різниця в шлюбі подружжя. Вона відображена в популярній темі фавлю – старий чоловік і юна дружина. Дівчатка виявлялися повністю під владою чоловіка, проте згодом, коли чоловік старів, жінка, особливо в міському і селянському середовищі, ставала все більш самостійною і впливовою. Для періоду раннього середньовіччя характерний стійкий дефіцит наречених на «шлюбному ринку» [1, с. 156].

Однією із глобальних проблем була висока смертність жінок через тяжку працю й часті пологи. Бувало, що дівчинка ставала вдовою і виходила заміж вдруге ще до настання шлюбного віку. Відомий випадок, коли спадкоємиця була видана заміж у чотирирічному віці за знатного пана, коли той два роки по тому помер, її негайно видали заміж за

іншого. Коли ж помер інший, у віці одинадцяти років вона вийшла заміж втретє. Збереглися свідчення про те, як в кінці XIII століття англійський лорд був одружений у восьмирічному віці і ще до настання чотирнадцятиліття став батьком. Однак, все ж дитячі шлюби були скоріше винятком, ніж правилом.

Шлюб – це зв'язок на все життя, що дає людям три блага: вірність, нащадків, і таїнство». Але проаналізувавши шлюбні традиції країн Західної Європи, можна зробити висновок, що шлюбний вік у кожній країні був різний. Також створення сім'ї залежало від політичних та економічних чинників. Розпочинаючи від соціальної верстви, матеріального становища у сім'ї, виховання майбутньої дружини, сімейних традицій і закінчуючи регіоном, у якому проживали люди. Сім'я вважалась чи не єдиною повноцінною сферою повноважень жінки, яка повинна була дбати про добробут своїх рідних та слідкувати за благополуччям родини.

Список використаних джерел:

1. Вердиман Е. Женщина в древнем мире / Пер. с нем. М. С. Харитоновна. – М.: Наука. Главная редакция восточной литературы, 1990. 334 с.
2. Рябова Т. Б. Женщина в истории западноевропейского средневековья. Иваново, 1999. 143 с.